

Individueel sturen op tussenkalftijd

Bewust wachten

Vermeerdering | Tekst en foto's: **Durkje Hietkamp**

Een tussenkalftijd langer dan een jaar kost geld. Hoe eerder een koe wordt bevrucht, hoe eerder ze weer melk produceert, zo luidt het standpunt van veel melkveehouders. Toch is in sommige situaties een langere tussenkalftijd te prefereren, stellen de deelnemers van het netwerk Duurmelken.

De melkproductie per koe is in de loop der jaren fors gestegen. Veehouders zetten soms koeien in de laatste maanden van de dracht droog, terwijl ze nog wel veel melk produceren. Niet alleen verliest de veehouder hierdoor melk aan het eind van de lactatie, er zijn ook gezondheidsrisico's voor de koe. Waarom ieder jaar afkalfrisico's accepteren en meer antibiotica spuiten, vroegen deelnemers van het netwerk 'Duurmelken' zich af. Vanuit die invalshoek is onderzocht of een langere tussenkalftijd (tk) bedrijfs-economisch voordeel kan opleveren.

Inseminatiegetal

Netwerkdeelnemer Richard Korrel heeft een bedrijf met 95 melkkoeien in Ouderkerk aan de Amstel. "Ik vond het inseminatiegetal op mijn bedrijf te hoog en de conditiescore te laag als gevolg van een grote Negatieve Energie Balans", vertelt hij. "Ik wilde weten of later insemineren resultaat oplevert." Een langere tkt levert 'schade' op door gemiddeld minder melk en een kleiner aantal kalveren. Aan de andere kant is het risico op problemen rondom de transitie geringer en

Arbeidsverdeling

Wellicht is een variabele tussenkalftijd economisch financieel interessant via het sturen van de arbeidsverdeling. Wanneer alle koeien bijvoorbeeld tegelijkertijd worden geïnsemineerd, worden alle fokkalveren tegelijkertijd geboren. Dit betekent dat de piekverzorging van de kalveren berust op één fulltime personeelslid en zo kan de ingezette arbeid efficiënt worden benut.

de kans op slijtage kleiner. "Hoogproductieve melkkoeien hebben na de partus een flinke NEB, zijn moeilijker drachtig te krijgen en droog te zetten en blijven toch wel melk geven", noemt Korrel als argumenten om individueel te sturen op tussenkalftijd.

Rekenmodel

Voor het bepalen van het ideale inseminatietijdstip liet het netwerk Duurmelken een rekenmodel ontwikkelen door Henk Hogeveen en Wilma Steeneveld van Wageningen Universiteit. Met het programma kan voor iedere tochtige koe worden bepaald of het economisch gezien beter is om direct te insemineren of te wachten. Het computermodel houdt niet alleen rekening met de verwachte melkproductie en de mate van persistentie, maar bijvoorbeeld ook met kalverprijzen (bij lage prijzen is wachten economischer), kosten die moeten worden gemaakt rondom het afkalven (hoe meer problemen rond afkalven, hoe beter het is om langer te wachten), voorgeschiedenis van de koe (bijvoorbeeld baarmoederontsteking) en pariteit. Met het model is per deelnemer van tien dieren die extreem hoog en laag produceren een berekening gemaakt. Wageningen UR heeft hiermee beraamd wat de kosten en opbrengsten zijn als de tkt verschuift.

Persistent

Uit het rekenmodel was af te lezen dat het verschil tussen insemineren op 100 en 121 dagen na afkalven voor een tweede kalfskoe met 9000 kilo melk in 305 dagen 24 euro was. "Voor vaarzen is het over het algemeen interessanter om te wachten met insemineren", concludeert Art Wolleswinkel, begelei-

der van het netwerk. "Deze zijn persistenter dan oudere koeien en moeten bovendien de tijd krijgen om uit te groeien." De tussenkalftijd van die groep kan wat oplopen zonder dat het economisch schadelijk is, stelt het netwerk. Andere belangrijke conclusie is dat de hoogte van de melkproductie per koe vrijwel niets uitmaakt voor het optimale moment van insemineren.

Strategie

Voor persistente hoogproductieve koeien kan het zinvol zijn om langer te wachten met insemineren, luidt de conclusie. Later insemineren hoeft bij deze koeien geen melk te kosten. Bovendien resulteert dit mogelijk in een langere levensduur en lager inseminatiegetal. "Maar de meest economische strategie is over het algemeen nog steeds om de meeste koeien zo vroeg mogelijk te insemineren", concludeert Korrel. "In de tijd na de quoterings waarin de melkproductie per koe plaats telt, is dit wellicht nog belangrijker", vult Wolleswinkel aan.

De 'schade' van een verlengde tkt is afhankelijk van de verdeling van de tkt over de veestapel. Er zijn bedrijven die een tkt realiseren van 362 dagen. Gemiddeld ligt de tkt op 407 dagen. "Het kost 34 euro per koe als de tussenkalftijd met 45 dagen, van 362 naar 407 dagen, toeneemt", zegt Wolleswinkel. "Voor een bedrijf met een tkt van 507 dagen is het verlies ten opzichte van een bedrijf met een tkt van 362 dagen maar liefst 231 euro per koe. Dit feit is een extra stimulans om de vruchtbaarheid van de veestapel op niveau te houden."

Wachten

Overwegingen om toch voor een langere tkt te kiezen zijn de weinig extra kosten, de makkelijker bedrijfsvoering en de antibiotica-discussie. De kleinere noodzaak om de koeien zo snel mogelijk na afkalven opnieuw drachtig te krijgen, heeft tot gevolg dat de koeien die voor inseminatie worden aangeboden ook vaker écht tochtig zijn, benadrukken de netwerkdeelnemers. "Een overweging is om te sturen op zo'n twintig kilogram melk bij droogzetten", suggereert Wolleswinkel. ♦

Hoe eerder koeien na het afkalven weer worden bevrucht, des te sneller ze weer melk produceren.